23 Ιανουαρίου 2026

Ἡ πορεία πρὸς τὸ Μέτωπο Ἄξιον Ἐστί (1959)

/ Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις / Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Θέατρο, Κινηματογράφος, Ντοκυμανταίρ, TV και Διαδίκτυο / Πολυμέσα - Multimedia

Η “Πορεία προς το μέτωπο” από το Άξιον Εστί του μεγάλου Οδυσσέα Ελύτη. Απαγέλλει ο Μάνος Κατράκης.

Ξημερώνοντας τ’ Αγιαννιού, με την αύριο των Φώτων, λάβαμε τη διαταγή να κινήσουμε πάλι μπροστά, για τα μέρη όπου δεν έχει καθημερινές και σκόλες. Έπρεπε, λέει, να πιάσουμε τις γραμμές που κρατούσανε ως τότε οι Αρτινοί, από Χιμάρα ως Τεπελένι. Λόγω που εκείνοι πολεμούσανε απ’ την πρώτη μέρα, συνέχεια, κι είχαν μείνει σκεδόν οι μισοί και δεν αντέχανε άλλο (…)

Νύχτα πάνω στη νύχτα βαδίζαμε ασταμάτητα, ένας πίσω απ’ τον άλλο, ίδια τυφλοί. Με κόπο ξεκολλώντας το ποδάρι από τη λάσπη, όπου, φορές, εκαταβούλιαζε ίσαμε το γόνατο. Επειδή το πιο συχνά ψιχάλιζε στους δρόμους έξω, καθώς μες στην ψυχή μας. Και τις λίγες φορές όπου κάναμε στάση να ξεκουραστούμε, μήτε που αλλάζαμε κουβέντα, μονάχα σοβαροί και αμίλητοι, φέγγοντας μ’ ένα μικρό δαδί, μία μία εμοιραζόμασταν τη σταφίδα. Ή φορές πάλι, αν ήταν βολετο, λύναμε βιαστικά τα ρούχα και ξυνόμασταν με λύσσα ώρες πολλές, όσο να τρέξουν τα αίματα. Τι μας είχε ανέβει η ψείρα ως το λαιμό, κι ήταν αυτό πιο κι απ’ την κούραση ανυπόφερτο. Τέλος, κάποτε ακουγότανε στα σκοτεινά η σφυρίχτρα, σημάδι ότι κινούσαμε, και πάλι σαν τα ζα τραβούσαμε μπροστά να κερδίσουμε δρόμο, πριχού ξημερώσει και μας βάλουνε στόχο τ’ αεροπλάνα. Επειδή ο Θεός δεν κάτεχε από στόχους ή τέτοια, κι όπως το ‘χε συνήθειο του, στην ίδια πάντοτε ώρα ξημέρωνε το φως (…)

Μόνε σαν να πηγαίναμε μπουλούκι ανάκατο, θαρρούσες, απ’ όλες τις γενιές και τις

χρονιές, άλλοι των τωρινών καιρών κι άλλοι πολλά παλιών, που ‘χαν λευκάνει απ’ τα περίσσια γένια. Καπεταναίοι αγέλαστοι με το κεφαλοπάνι, και παπάδες θεριά, λοχίες του ’97 ή του ’12, μπαλτζήδες βλοσυροί πάνου απ’ τον ώμο σειώντας το πελέκι, απελάτες και σκουταροφόροι, με το αίμα επάνω τους ακόμη Βουργάρων και Τούρκων. Όλοι μαζί, δίχως μιλιά, χρόνους αμέτρητους αγκομαχώντας πλάι πλάι, διαβαίναμε τις ράχες, τα φαράγγια, δίχως να λογαριάζουμε άλλο τίποτε. Γιατί, καθώς όταν βαρούν απανωτές αναποδιές τους ίδιους τους ανθρώπους πάντα, συνηθάν εκείνοι στο Κακό, τέλος του αλλάζουν όνομα, το λεν Γραμμένο ή Μοίρα – έτσι κι εμείς επροχωρούσαμε ίσια πάνου σ’ αυτό που λέγαμε Κατάρα, όπως θα λέγαμε Αντάρα ή Σύγνεφο. Με κόπο ξεκολλώντας το ποδάρι από τη λάσπη, όπου, φορές, εκαταβούλιαζε ίσαμε το γόνατο. Επειδή, το πιο συχνά, ψιχάλιζε στους δρόμους έξω, καθώς μες στην ψυχή μας.

Κι ότι ήμασταν σιμά πολύ στα μέρη όπου δεν έχει καθημερινές και σκόλες, μήτε αρρώστους και γερούς, μήτε φτωχούς και πλούσιους, το καταλαβαίναμε. Γιατί κι ο βρόντος πέρα, κάτι σαν καταιγίδα πίσω απ’ τα βουνά, δυνάμωνε ολοένα, τόσο που καθαρά στο τέλος να διαβάζουμε το αργό και το βαρύ των κανονιών, το ξερό και το γρήγορο των πολυβόλων. Ύστερα και γιατί, ολοένα πιο συχνά, τύχαινε τώρα ν’ απαντούμε απ’ τ’ άλλο μέρος να’ ρχονται οι αργές οι συνοδείες με τους λαβωμένους. Όπου απιθώνανε χάμου τα φορεία οι νοσοκόμοι, με τον κόκκινο σταυρό στο περιβραχιόνιο, φτύνοντας μέσα στις παλάμες, και το μάτι τους άγριο για τσιγάρο. Κι οπού κατόπι, σαν ακούγανε για που τραβούσαμε, κουνούσαν το κεφάλι, αρχινώντας ιστορίες για σημεία και τέρατα. Όμως εμείς το μόνο που προσέχαμε ήταν εκείνες οι φωνές μέσα στα σκοτεινά, που ανέβαιναν, καυτές ακόμη από την πίσσα του βυθού ή το θειάφι: «Οϊ Οϊ, μάνα μου», «οϊ οϊ, μάνα μου», και κάποτε, πιο σπάνια, ένα πνιχτό μουσούνισμα, ίδιο ροχαλητό, που ‘λεγαν, όσοι ξέρανε, είναι αυτός ο ρόγχος του θανάτου…

Οδυσέα Ελύτη, Η πορεία προς το Μέτωπο
Άξιον Εστί (1959)

Αφηγείται ο Μάνος Κατράκης

agiazoni.gr